

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 23, 2018

Nummer 23, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:4498](#) 30-10-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:2895](#) 26-06-2018

Rechtbank

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:10372](#) 31-10-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:9857](#) 11-10-2018

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:7824](#) 17-09-2018

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2018:4054](#) 29-08-2018

Raad van State

[Raad van State, ECLI:NL:RVS:2018:3563](#) 31-10-2018

RECHTSPRAAK

Legitimarissen vragen informatie over giften. Aannemelijkheid legitimair tekort.

Vader heeft zijn kinderen onderfd. Twee van hen beroepen zich op hun legitieme portie. De (ongehuwde) partner van vader is enig erfgenaam en executeur en zij heeft de nalatenschap beneficiair aanvaard. De twee legitimarissen vermoeden dat vader – in de laatste vijf jaren voor zijn overlijden, artikel 4:67 BW – giften heeft gedaan aan de partner, die relevant zijn voor de berekening van hun legitieme portie. Daartoe vorderen zij afgifte van bepaalde bescheiden (art. 4:78 BW). De kortgedingrechter komt hen deels tegemoet.

Hoewel de partner de giften ontkent, vallen giften niet geheel uit te sluiten. Anderzijds is het vooralsnog niet aannemelijk dat eventuele giften resulteren in een legitimaire aanspraak voor de kinderen. De nalatenschap lijkt fors negatief. De kinderen hebben nagelaten om, bijvoorbeeld op basis van extrapolatie, een schatting te maken op grond waarvan aannemelijk is dat sprake is van een positieve massa. Echter, de partner heeft wisselende verklaringen afgelegd over eventuele giften en kosten opgevoerd die niet ten laste van de legitimaire massa komen. Daardoor is ook weer niet volstrekt ondenkbaar dat de kinderen een legitimaire vordering hebben. De rechter ziet al met al aanleiding om de partner te veroordelen om gerichte informatie te verschaffen over een deel van erflaters laatste vijf levensjaren.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 17-09-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:7824

Zaaknummer: C/10/546873 / KG ZA 18-262

Rechters: P. de Bruin

Wetsartikelen: 4:67 BW en 4:78 BW

RECHTSPRAAK

Executeur niet bevoegd om erfdeel uit consignatiekas te ontvangen.

Erflater laat bij zijn overlijden in 2001 zijn echtgenote als erfgenaam achter. Haar komt ruim 12.000 euro toe. Na emigratie is de echtgenote onvindbaar. In 2007 stort de bij de nalatenschap betrokken notaris het aan de echtgenote toekomende bedrag in de consignatiekas. In 2017 verzoekt de executeur – erflaters broer – om het bedrag aan hem als executeur uit te keren. De minister wijst dit af.

De executeur stelt dat de notaris het bedrag zonder zijn toestemming in de consignatiekas heeft gestort, dat zijn rechten als – door erflater aangewezen – executeur boven de rechten van de beheerder van de consignatiekas gaan en dat hij als executeur beheerder van de nalatenschap is. De Staat heeft volgens de executeur geen enkel belang om de gelden te beheren. De executeur is bereid de Staat te vrijwaren voor aanspraken van erflaters echtgenote.

Na de rechtbank oordeelt nu ook de Raad van State dat op grond van de Wet op de consignatie van gelden (art. 9 lid 1 Wcg) slechts uitkering mogelijk is aan de rechthebbende of iemand die deze daartoe gemachtigd heeft. De wet biedt geen ruimte om daar in bijzondere omstandigheden van af te wijken. Uitkering aan de executeur is niet mogelijk.

Instantie: Raad van State

Datum uitspraak: 31-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RVS:2018:3563

Zaaknummer: 201803213/1/A2

Rechters: A.W.M. Bijloos, E.A. Minderhoud en E.J. Daalder

Wetsartikelen: 9 Wet op de consignatie van gelden

RECHTSPRAAK

Ontvankelijkheid van erfgenaam-executeur. Informatierecht onderfde legitimaris.

Kind A is enig erfgenaam en executeur van moeders nalatenschap. Kind B beroept zich op zijn legitieme. A vordert in persoon veroordeling van B tot afbetaling van schulden aan de nalatenschap.

B stelt de ontvankelijkheid van A ter discussie, gelet op de privatieve vertegenwoordigingsbevoegdheid van de executeur (art. 4:145 lid 2 BW). De rechtbank acht A bevoegd. De nalatenschap is al verdeeld en dit is pas mogelijk als de executeurstaak is voltooid en A zijn beheer als executeur heeft beëindigd door een eenvoudige kennisgeving aan de erfgenamen (art. 4:150 lid 1 BW).

B vordert van A als erfgenaam bescheiden ter berekening van zijn legitieme (art. 4:78 lid 1 BW). Met de strekking van artikel 4:78 BW strookt niet dat van de legitimaris kan worden verwacht dat deze zelf al gedetailleerde feitelijke informatie over de gevraagde inlichtingen kan verstrekken. Gelet op de formulering van artikel 4:78 BW volstaat dat de legitimaris stelt – en zo nodig bewijst – dat hij legitimaris-niet-erfgenaam is en dat hij de gevraagde inlichtingen nodig heeft voor de berekening van zijn legitieme portie. Volgens de rechtbank heeft B aan deze stelplicht voldaan. A kan niet volstaan met de verstrekte financiële jaaroverzichten, uittreksels van bankrekeningen en aangifte erfbelasting. Deze gegevens zijn niet voldoende voor het bepalen van de legitieme. De in redelijkheid te maken kosten van het verstrekken van inlichtingen komen voor rekening van de nalatenschap.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 31-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:10372

Zaaknummer: C/03/246869 / HA ZA 18-113

Rechters: E.C.M. Hurkens

Wetsartikelen: 4:78 BW, 4:145 BW en 4:150 BW

RECHTSPRAAK

***Procesrecht. Reconventionele vorderingen van legitimaris.
Hoedanigheid executeur.***

De onterfde legitimaris A vordert (in reconventie) dat executeur B wordt veroordeeld tot het verstrekken van 'alle financiële informatie' die A nodig heeft om de legitieme te berekenen (art. 4:78 BW). De rechtbank gaat uit van de juistheid van de door de executeur overlegde notariële boedelbeschrijving. De rechtbank merkt op dat A geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om de executeur de boedelbeschrijving onder ede te laten bevestigen (art. 4:78 lid 2 BW) en wijst op de in (te) algemene termen geformuleerde eis van A. Wel ziet de rechtbank reden om B bescheiden te laten verstrekken over de in de boedelbeschrijving opgenomen leenschuld van erflater aan B. Dit is veruit het grootste bedrag in de beschrijving en daarmee relevant voor de berekening van de legitieme.

A vordert in reconventie voorts veroordeling van B als executeur om de legitieme van A te voldoen. Volgens de rechtbank heeft A deze vordering in reconventie ten onrechte ingesteld tegen B als executeur (art. 136 Rv). A heeft als legitimaris een vordering op de erfgenamen, niet op de executeur. Dat B tevens erfgenaam is, maakt dit niet anders. Immers: die situatie ligt juist ten grondslag aan artikel 136 Rv.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 29-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2018:4054

Zaaknummer: C/08/187944 / HA ZA 16-265

Rechters: A.E. Zweers

Wetsartikelen: 4:78 BW en 136 Rv

RECHTSPRAAK

***Uitleg testament vader, gelijke behandeling kinderen en prelegaten.
Looptijd rente in ouderlijke boedelverdelingstestament moeder.***

Vader laat drie kinderen als erfgenamen achter. Aan zoon 1 heeft hij in 1982 een bedrag uitgeleend en daarna kwijtgescholden. In 2007 heeft vader in zijn testament prelegaten gemaakt aan zoon 2 en dochter. Kort daarvoor heeft vader een brief van de (aanstaande) executeur voor akkoord ondertekend. Deze brief legt een verband tussen de geldlening aan zoon 1 en de aanpassing van het testament, vader zou zijn kinderen gelijk willen behandelen.

Dochter vordert afgifte van het prelegaat. Zoon 1 en zoon 2 stellen dat de tekst van het testament niet strookt met vaders bedoeling. Er zou sprake zijn van een vergissing (art. 4:46 lid 3 BW). Vader zou herhaaldelijk te kennen hebben gegeven aan zoon 1 te hebben kwijtgescholden ter compensatie van studies die hij voor zoon 2 en dochter had bekostigd, juist om een gelijke behandeling te realiseren.

Het hof liet zoon 1 en 2 eerder toe tot het bewijs dat sprake is van een vergissing van vader (ECLI:NL:GHSHE:2017:3679). Thans oordeelt het hof dat zij niet zijn geslaagd in dit bewijs.

Voorts wijst het hof het standpunt van dochter af dat de vorderingen van de kinderen uit hoofde van moeders ouderlijke boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW) oprenten tot vaders overlijden. Moeders testament bepaalt dat de vorderingen oprenten tot hun voldoening. De enkele omstandigheid dat vaders erfgenamen van rechtswege schuldenaar worden van zijn schulden in de zin van artikel 4:7 lid 1 onder a BW (art. 4:182 BW), brengt niet mee dat de vorderingen daarmee ook zijn voldaan bij vaders overlijden.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 30-10-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:4498

Zaaknummer: 200.180.420_01

Rechters: M.G.W.M. Stienissen, M.E. Smorenburg en P.S. Kamminga

Wetsartikelen: 4:7 BW, 4:46 BW, 4:182 BW en 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Kantonrechter gelast mondelinge behandeling na opmerkelijke verklaring van beneficiare aanvaarding.

Erflaatster overlijdt in 2000. In 2018 aanvaardt erfgenaam X de nalatenschap beneficiair en levert de kantonrechter een boedelbeschrijving aan. Aangezien meer dan 18 jaar zijn verstreken tussen het overlijden en de beneficiare aanvaarding en gelet op de inhoud van de boedelbeschrijving ziet de kantonrechter aanleiding om mondelinge behandeling te gelasten.

De kantonrechter constateert dan dat een aangezochte notaris de nalatenschap partieel heeft verdeeld onder de erfgenamen, waaronder X. Door dit deel van de nalatenschap onvoorwaardelijk te behouden heeft X de nalatenschap zuiver aanvaard. Hierdoor komt X niet de rechtsbescherming toe die in beginsel voor een erfgenaam voortvloeit uit beneficiare aanvaarding. De kantonrechter gelast de griffier om in het boedelregister de aantekening 'ongeldige akte vanwege zuivere aanvaarding' in te schrijven.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 11-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:9857

Zaaknummer: 7087407 BR VERZ 18-207

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:192 BW

RECHTSPRAAK

Overtreding vormvoorschrift 'volledige voorlezing' maakt testament in casu niet vernietigbaar, volgens hof na verwijzing Hoge Raad.

Erflaatster leed aan afasie en was beperkt in haar communicatie. Haar laatste testament is in het bijzijn van getuigen gepasseerd. De notaris heeft het testament echter, in strijd met artikel 43 lid 2 Wna, niet volledig voorgelezen.

Erflaatsters geregistreerde partner vernietigde het testament. Volgens de rechtbank was geen sprake van vernietigbaarheid, onder verwijzing naar het 'Open deurtjes'-arrest van de Hoge Raad (HR 13 januari 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU3712, NJ 2009/545, veronachtzamen getuigenvoorschrift oud BW leidde niet tot nietigheid). Hof Amsterdam vond de onderhavige zaak onvoldoende vergelijkbaar met dat arrest en oordeelde dat in beginsel wel sprake was van vernietigbaarheid (art. 4:109 lid 4 BW). De Hoge Raad vernietigde dit arrest en verwees de zaak naar Hof Den Haag (ECLI:NL:HR:2016:504).

Sinds 1971 hoeven niet alle notariële akten meer te worden voorgelezen. Een uitzondering geldt voor akten die in tegenwoordigheid van getuigen worden verleden (art. 43 lid 2 Wna). In dat geval moet de volledige tekst voorgelezen worden op straffe van vernietigbaarheid (art. 43 lid 6 Wna, art. 4:109 BW). Sinds 2003 vereist een notarieel testament geen getuigen meer (art. 4:94 BW). Een notaris kan getuigen verlangen als hij dat wenselijk acht (art. 39 lid 2 Wna).

Voor 2003 was een notarieel testament nog niet nietig of vernietigbaar als getuigen ontbraken. Dit volgt uit het *Open deurtjes*-arrest. Daarbij was volgens de Hoge Raad onder meer van belang dat dat vormvoorschrift (getuigen) de notariële functie miskende. De waarborg dat de akte erflaters wil weergeeft, achtte de Hoge Raad voldoende gelegen in de totstandkoming bij notariële akte.

Volgens de Hoge Raad miskent ook het onderhavige vormvoorschrift (algehele voorlezing) in zijn algemeenheid de notariële functie. Het gaat dan ook te ver om zonder meer de sanctie van vernietigbaarheid te aanvaarden indien niet is voldaan aan dit vormvoorschrift. Dit geldt, gelet op de notariële functie, evenzeer indien in tegenwoordigheid van getuigen een andere notariële akte dan een uiterste wil wordt verleden. Voor vernietigbaarheid is slechts plaats

indien degene die de vernietigbaarheid inroept, stelt en bij betwisting aannemelijk maakt dat door niet-naleving van het vormvoorschrift enig belang is geschonden dat met dat vormvoorschrift wordt gediend.

Overigens merkt de Hoge Raad op dat de mogelijke aantastbaarheid wegens het beperkt voorlezen, moet worden onderscheiden van de vragen of erflaatsters verklaringen overeenstemmen met haar wil (art. 3:33 BW, art. 3:34 BW) en of sprake is van wilsgebreken (art. 4:43 BW).

Erflaters partner moet dus aannemelijk maken dat door het achterwege laten van volledige voorlezing in aanwezigheid van getuigen een specifieke belang is geschonden dat met dit vormvoorschrift wordt gediend. Dit belang moet erin gelegen zijn dat door volledige voorlezing de getuigen beter in staat zouden zijn geweest te beoordelen dat de inhoud van het testament overeenstemt met de werkelijke wil van erflaatster. Hof Den Haag oordeelt na verwijzing dat het enkele achterwege laten van de integrale voorlezing in casu geen grond voor vernietiging is. In dit geval bestonden specifieke problemen in de communicatie met erflaatster. Met gesloten vragen moest 'uitgeplozen' worden wat de wil van erflaatster was. In dit licht valt niet in te zien dat integrale voorlezing – naast de totstandkoming bij notariële akte – een bijkomende waarborg was geweest voor de wilscontrole door de getuigen. Deze waarborg moet juist gevonden worden in de wijze van communicatie die afgestemd was op de specifieke beperkingen van erflaatster. Het testament is niet aantastbaar wegens het niet naleven van een vormvoorschrift.

Een andere vraag is of sprake is van wilsontbreken of een wilsgebrek. Het hof ziet gereede twijfel omtrent de vraag of een met de verklaring overeenstemmende wil ontbreekt, zoals erflaatsters partner stelt. Gelet op erflaatsters beperkingen golden specifieke eisen aan de communicatie met haar. De verklaringen van de notaris en de getuigen zijn weinig gedetailleerd over de wijze waarop door de notaris met erflaatster is gecommuniceerd en hoe erflaatster haar wil kenbaar heeft kunnen maken. Het hof laat de partner toe te bewijzen dat een met de verklaringen in het testament overeenkomende wil ontbreekt, omdat erflaatster door haar beperkingen in haar communicatieve mogelijkheden haar wil niet aan de notaris kenbaar heeft kunnen maken.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 26-06-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:2895

Zaaknummer: 200.213.519/01

Rechters: C.M. Warnaar, F. Ibili en A.S. Mertens-de Jong

Wetsartikelen: 39 Wna, 3:33 BW, 3:34 BW, 43 Wna, 4:109 BW en 4:43 BW